

‘Psychodrama: Inspiration and Technique’, edited by Paul Holmes and Marcia Karp, illustrated by Ken Sprague, London and New York: Tavistock/Routledge, 1991, 235 pp.

Freud said: ‘What happened? Tell me’.
Moreno said: ‘How did it happen? Show me’.

Opzet van het boek

Veertien schrijvers leveren hun bijdrage aan dit boek. Elk beschrijft zijn of haar ervaring met het werken volgens de klassieke psychodramawerkwijze, zoals deze haar oorsprong vindt in het werk van Moreno. De basismethodiek wordt uiteengezet in het begin van het boek en in elk artikel is deze lijn terug te vinden. Elke schrijver geeft de basismethodiek handen en voeten door een beschrijving te geven van zijn concrete ervaringen die zijn opgedaan met psychodrama in de rol van regisseur. Daarbij onderbouwt elke schrijver zijn handswijze met heldere visies en theorie, waarmee hij zijn ervaringen een inbedding geeft. Een voorbeeld is hiervan de hechtingstheorie van Bowlby (Jinnie Jefferies). Tenslotte voegt hij een boekenlijst toe voor verdere verdieping.

Over de schrijvers en hun doelgroepen

De schrijvers werken allen als psychodramaregisseurs en hebben talrijke jaren ervaring in die rol. Onder hen bevindt zich Zerka Moreno die een conflictueuze familiesituatie beschrijft. Uit Nederland is er een bijdrage van Joke Meillo over haar werken met een anorexia nervosa cliënt. Andere doelgroepen waarmee deze regisseurs werken zijn adolescenten, jongeren met leermoeilijkheden, seksueel misbruikte jongeren, seksueel misbruikte volwassenen, adolescenten in nood, alcoholisten, volwassen kinderen van alcoholisten, zware criminelen, ernstig zieke of kankerpatiënten en therapeuten zelf.

Samenvatting

Elk artikel bevat de basismethodiek van psychodrama: de warming-up en de keuze van de protagonist, de doorwerking met de daarbij behorende mogelijke technieken, zoals dubbelen, spiegelen, rolwisselingen, surpluswerkelijkheid en het beëindigen van het drama, en tenslotte de sharing. Elke auteur

geeft in zijn rol van regisseur zijn specifieke keuze weer voor bepaalde spelvormen, afgestemd op de specifieke doelgroep. Zo werkt de ene regisseur specifiek met twee stoelen, waarbij de ene stoel het masker voorstelt en de andere stoel de wereld achter het masker (Peter Pitzele). De andere regisseur werkt met het laten maken van tekeningen (Ken Sprague). Weer een ander maakt gebruik van wat zich ter plekke aandient, zoals het maken van piccalilly (Marcia Karp). Specifieke begrippen zoals tele, actie, het hier-en-nu en spontaniteit komen herhaaldelijk terug. De auteurs laten hun afwegingen zien bij het maken van hun keuzes, bijvoorbeeld wanneer is een groep eraan toe om een volledig psychodrama aan te gaan? Of: is deze actie-benadering te prefereren boven een verbale benadering? (Sarah T. Willis). Duidelijk wordt dat de personen wier ervaringen worden beschreven, baat hebben bij de psychodramatische benadering, in zoverre zelfs dat zij soms van hun ongeneeslijke verklaarde kwaal worden genezen (Anne Ancelin Schützenberger).

Wat mij opvalt

Elke auteur verbindt zich in zijn rol van regisseur aan de basismethodiek van psychodrama en geeft daaraan zijn specifieke invulling afhankelijk van zijn eigen bekwaamheden en van de groep waarmee hij werkt. De titel doet hiermee recht aan het boek: de technieken worden concreet en gefundeerd weergegeven en de inspiratie wordt geuit door ieders persoonlijke inbreng. Het is duidelijk dat elke regisseur, c.q. schrijver, begaan is met de mensen met wie hij werkt en met de methodiek om de hulp aan deze mensen zo goed mogelijk te bieden. Het voelt als een eer om in de keuken van deze mensen te mogen kijken, omdat zij zo open over hun ervaringen en die van hun cliënten schrijven. Er worden letterlijke dialogen weergegeven, wat maakt dat je als lezer soms tot koorlid wordt gemaakt. Het lezen van dit boek is daarom per artikel een nieuw avontuur dat iedereen die in psychodrama is geïnteresseerd, zal boeien.

